

YENİ BİR İCADA ŞANS VERMEK

SEREN ÖZCAN*

Fulton ve Napolyon
1800,Fransa

Fransa, Amerikan devrimi sırasında Birleşik Devletlerin tek müttefikiydi. Fransızlar kendi devrimini yaparken ise iyi niyetlerini bildirdiler. Napolyon bariz bir diktatör haline gelmeden önce, Birleşik Devletler yeni rejimi tanıyan birkaç devletten biriydi. Bu Louisiana'nın satın alınmasını getirdi ve 1812 Savaşı'na yardım etmek isteyen Amerikalıların, Fransa'ya akışına yol açtı.

Napolyon artık Fransa'nın lideri olmuştu. Napolyon uyanık bir adamdı. Bugün bile hala kullandığımız birçok şeyi o yaratmıştır. Mesela teneke konserve kutuları ordunun yiyeceklerini saklamak üzere en iyi icadın arandığı bir yarışma sonucu ortaya çıkmıştır. Ama öyle bir icat var ki, reddetmeseydi her şey farklı olabilir ve İngilizler onu yakalamadan hüküm sürebilirdi.

Robert Fulton adındaki bir Amerikalı, Fransız ve Amerikan devrimlerinin ideallerini gerçekleştirmesi için Napolyon'a yardımcı olabilecek fikirlerle doluydu. Genç mucit bir denizaltı tasarlamış ve bunu deneme fırsatı da bulmuştu. Bu makine üç kişilik mürettebatıyla suyun yaklaşık 10 metre altında gidebiliyordu. Yelkenler ve direklerle normal bir gemi gibi düşman gemisine yaklaşır, birden kaybolan bu gemi su altından düşman gemisine bir torpido fırlatabiliyordu.

1800'de Robert Fulton, Paris'e gitti ve sonunda Napolyon'un dikkatini çekmeyi başardı. Bu zor bir işti çünkü Birinci Konsül hem orduyu, hem de Fransız hükümetini yönetiyordu. Fulton prototip bir denizaltı hazırlayacak kadar çok para harcamıştı. Napolyon'a bunu Rouen limanında gösterme şansı buldu.

General bundan pek etkilenmedi. O zamanlar Fransa'nın İngiltere kadar büyük bir filosu ve daha da fazla gemiye sahip olabilecek gücü vardı. Ulusunun paralarını yeni bir icada harcamak için mantıklı bir neden bulamıyordu. Zaten donanma da askeri güçler arasında ikinci derece öneme sahipti.

Napolyon'un icadını reddetmesi Fulton'ı sadece o an için hayal kırıklığına uğrattı. Başka bir fikri daha vardı. Robert Livingston'un maddi ve manevi desteğiyle 1802'de Seine nehrinde saatte 3 mil hızla giden buharlı bir gemi yapmayı başardı. Bu düşük bir hızdı çünkü yelkenliler iyi bir rüzgarda saatte 7-10 mil arası bir hızla gidebiliyordu. Nehir üzerinde giden herhangi bir geminin ise rüzgara karşı sürekli ilerlemesi gerekebileceğinden yavaşlaması doğaldı.

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Üçüncü Sınıf Lisans Öğrencisi

Ama önemli bir ayrıntı vardı ki, Fulton'ın gemisi rüzgardan etkilenmiyor ve yönünü kaybetmeden ilerleyebiliyordu.

O sırada Napolyon, pek göremediği barış zamanlarından birinin tadını çıkarıyordu. Bu arada daha profesyonel bir ordu oluşturma işine yoğunlaşmıştı. Fulton'ın Napolyon'la görüşme ricaları reddedildi. Napolyon rüzgara karşı ilerleyebilecek gemi prototipini asla göremedi. Belki de bu yüzden aklına hiç böyle bir şey gelmemişti.

Birkaç yıl sonra Fransızların "Büyük Ordu"su, İspanyol ve Fransız filolarının gelip onları almasını beklemeye başladı. İngiliz kıyılarına çıkartma yapmaya hazırlanıyorlardı. Ancak Fransız ve İspanyol donanmaları İngilizler tarafından kısırlanmış bir şekilde limanlarda demirliydi. Belki de Fransız İmparatoru önü kesilmiş limanlara bakarken, şu Amerikalı hayalperestinin su altı gemilerini hatırlayıp, Kraliyet gemilerini onlarla defedebilir miydik acaba, diye düşünmüş olabilir.

Napolyon'un Fransız bütçesinin büyük kısmını harcadığı İngiltere işgali projesinde sorun zamanlamaydı. Askerleri taşıyacak olan gemilerin uygun rüzgara ve sakin bir denize gereksinimi vardı. Ayrıca Kraliyet donanmasını da atlatmaları gerekiyordu. Bunun için de Fransızların Manş Denizi'ni en az iki gün kontrol edebilmeleri gerekiyordu. 1815'e gelindiğinde Fulton' un buharlı gemileri saatte 5 milin üzerinde bir hızla Raritan, Potomac ve Missisipi nehirlerinde yüzüyordu.

Bu gemiler çok daha fazla maddi imkanlara sahip Fransa'nın elinde gelişseydi, kötü bir rüzgar nedeniyle Kraliyet donanmasının hareket edemeyeceği bir zamanda, ki bu sık sık olurdu, muhtemelen Fransızlar rüzgara karşı hareket edebilen buharlı gemileriyle Manş'ı geçebilirdi. Çıkartma yapılırca da İngiliz ordusunun karada kalmış olan kısmı iyice hırpalanabilirdi. Ancak Fransa-İspanya ittifakının donanması başarısız oldu. Manş'ın kıyılarında bir yıldan fazla bekleyen ordu da gitti Avusturya'yı işgal etti.

Sonraki on yılda İngiltere imparatora karşı her tür direnişi parasal olarak destekleyecekti. İngilizler ve Fransızlar 1805'te, İber Yarımadasında, Mısır'da, Akdeniz adalarında ve Fransa topraklarında savaştıktan sonra, Napolyon İngiltere'ye bir ordu çıkarabilseydi Avrupa'nın hakimi olurdu diye spekülasyon yapmak zor olmazdı. Eğer buharlı gemileri olsaydı, böyle bir çıkartmayı da yapması mümkündü. Bu yeni icada bir şans vermek Napolyon'un büyük planını uygulamaktan daha mantıklıydı. Bu plan, başarısızlığıyla tüm tarihi değiştirdi.